

"Uw Naam worden geheiligd"

Mattheus 6.5-15

Rev Dr Jos M. Strengholt

Arnhem-Nijmegen 2018

Jezus leert ons bidden. Hij gaf ons het Onze Vader als een gebed dat wij letterlijk mogen bidden, maar ook als de maatstaf voor al onze gebeden.

Wanneer wij bidden, spreken wij God aan als onze Vader in de hemel. Die woorden spreken van verbondenheid: Hij is onze Vader. Maar de woorden onderstrepen ook Zijn grootheid. Hij is in de hemel.

Dat is de God Die wij kennen; dat is de God tot Wie wij met vrijmoedigheid en vertrouwen spreken.

Wij hebben onze behoeften; familieleden hebben hulp nodig; vrienden hebben problemen. En onze Vader luistert naar onze gebeden. Hij is een Vader, zo liefdevol. Hij wil Zijn kinderen helpen. En Hij is in de hemel. Zo machtig! Hij kan Zijn kinderen helpen.

Maar wat is het eerste waarvoor Jezus ons leert te vragen? Hij brengt een bepaalde volgorde aan in onze verhouding tot God, in onze gebeden.

Het gaat om Uw Naam, Uw Koninkrijk, Uw wil.
Niet om ik, mij, mijn.

Deze volgorde is veelbetekenend. Wij moeten niet zozeer met onszelf bezig zijn dat wij ons naar Gods aanwezigheid haasten om Hem een boodschappenlijst van onze behoeften voor te leggen.

De eerste helft van het Onze Vader gaat volledig over God.
Bisschop N.T. Wright waarschuwt ons hiervoor:

Gebod dat daar niet begint, loopt altijd het gevaar dat het zich op onszelf gaat richten, en al snel houdt het helemaal op gebed te zijn en vervalt het tot de willekeurige gedachten, angsten en verlangens van onze eigen geest.

Het eerste waarvoor wij moeten bidden, is dat Gods Naam geheiligd wordt, dat Zijn Koninkrijk komt en dat Zijn wil geschiedt.

Er is enige overlap tussen deze drie verzoeken, maar we zullen ze één voor één behandelen. Vandaag richten we ons op de betekenis van 'Uw Naam worde geheiligd', op de manier waarop dit ons moet helpen bidden en op wat dit ons vertelt over God en over onszelf.

1. De Naam van God

Wij bidden: 'Uw Naam worde geheiligd'. Laten we eerst iets zeggen over die Naam.

In het Hebreeuws, en in het Oude Nabije Oosten in het algemeen, betekende 'naam' veel meer dan alleen de naam waarmee iemand wordt genoemd. De naam stond voor het hele karakter van een persoon.

Psalm 9.11 zegt: 'Wie Uw Naam kennen, zullen op U vertrouwen.' Gods Naam kennen betekent het hele karakter, de gedachten en het hart van God kennen; als je die Naam kent, vertrouw je met vreugde op Hem.

Wanneer Joden spreken over de Naam van God, verwijzen zij onmiddellijk naar de uittocht van Israël uit Egypte. Toen God Mozes naar Egypte stuurde om het volk te redden, maakte God bij de brandende braamstruik Zijn Naam aan hem bekend. Daarover kunt u lezen in Exodus 3.

Toen God Mozes gebood naar Egypte te gaan, vroeg Mozes: 'God, als het volk mij vraagt wat Uw Naam is, wat moet ik dan zeggen?'

De mensen geloofden in die tijd dat je de naam van de goden moest kennen, zodat je hen met magische handelingen kon beïnvloeden. Mozes vraagt daarom: 'God, wat is Uw Naam? Het volk zal het willen weten.'

De Naam die God aan Mozes bekendmaakt, is vreemd. Is het eigenlijk wel een naam? God zegt: Mijn Naam is JHWH. Maar is dat een naam? Het betekent: 'IK BEN DIE IK BEN', of eenvoudigweg: 'IK BEN'. Het is alsof God weigert Zichzelf een gewone naam te geven.

De Naam van God, IK BEN, wijst op Zijn wezen, op Hem Die er altijd is. Dat betekent ook: Hij Die nooit verandert. Hij is altijd te vertrouwen. Hij is onze Vader en Hij houdt nooit op onze Vader te zijn.

Toen Jezus Zijn discipelen leerde bidden: 'Onze Vader, Die in de hemelen zijt', leerde Hij hun een vertrouwelijkheid in het gebed die de Joden van die tijd niet kenden. Maar toen Hij Zijn discipelen leerde bidden: 'Uw Naam worde geheiligd', was dat voor Zijn Joodse toehoorders vertrouwde taal.

De Joden hebben, ook vandaag nog, een gebed dat zeer vaak bij belangrijke gebeurtenissen wordt gebruikt. Dit gebed, het Kaddisj, zegt: 'Verheerlijkt en geheiligd zij Zijn grote Naam.'

Toen Jezus Zijn discipelen leerde bidden: 'Uw Naam worde geheiligd', ging Hij niet dieper in op de betekenis van de Naam van God.

Maar denk hier eens over na. Als Gods Naam Zijn innerlijke wezen, Zijn handelen en Wie Hij werkelijk is openbaart, dan maakt Jezus Zelf deel uit van die Naam van God.

Door Zijn woorden en daden maakte Jezus bekend dat Hij en de Vader één zijn. Wanneer wij vandaag bidden dat de Naam van God geheiligd moet worden, is dat daarom in werkelijkheid een gebed dat de Vader, de Zoon en de Heilige Geest geheiligd worden.

Dit werd op een zeer ingrijpende manier tot uitdrukking gebracht toen Jezus de doop instelde in de Naam van de Vader en van de Zoon en van de Heilige Geest. Hebt u er ooit bij stilgestaan dat wij niet dopen in de namen van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest, maar in de ene Naam?

Geheiligd zij die Naam.

2. Geheiligd

Maar wat betekent het om die Naam te 'heiligen'? Het Hebreeuwse woord voor heilig, waarvan 'geheiligd' is afgeleid, betekent eenvoudigweg: afgezonderd, anders, uniek.

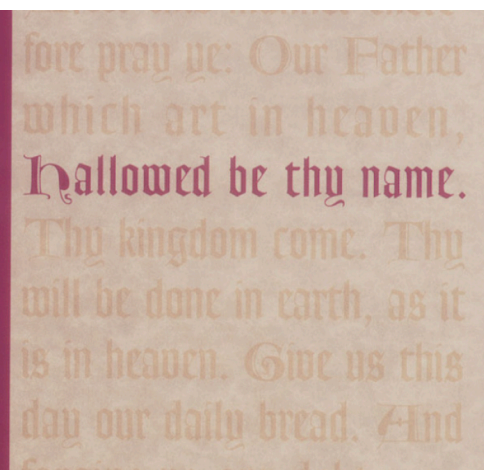
Dit verzoek betekent dus: ‘Laat Gods Naam anders worden behandeld dan alle andere namen; laat Gods Naam een positie innemen die absoluut uniek is.’

Denk opnieuw aan Mozes bij de brandende braamstruik, toen God Zijn Naam bekendmaakte. ‘Trek uw schoenen van uw voeten, Mozes. God is hier; God is heilig, dus behandel Hem met eerbied.’

Hoe kunnen wij dit doen? De wetten van Mozes maken dit duidelijk. Leviticus 22.31-32 zegt:

U moet Mijn geboden in acht nemen en ze houden. Ik ben de HEERE. U mag Mijn heilige Naam niet ontheiligen, maar Ik zal geheiligd worden in het midden van de Israëlieten.

Het ontheiligen van de Naam van God is verkeerd. Omdat Hij onze liefdevolle Vader is en omdat Hij heilig is. Als christenen hebben wij terecht grote moeite met godslastering. Wij zouden verontwaardigd moeten zijn wanneer de Naam van God, wanneer God Zelf, belachelijk wordt gemaakt of beledigd.

Maar in dat vers uit Leviticus wordt eigenlijk duidelijk dat het ontheiligen van Gods Naam niet alleen gaat over slechte dingen zeggen over God of Zijn Naam ijdel gebruiken. Er staat: ‘U moet Mijn geboden in acht nemen en ze houden’, en de betekenis daarvan is duidelijk: als wij dat niet doen, ontheiligen wij daarmee de Naam van God.

Wij heiligen de Naam van God door onze levenswijze, door voor Hem te leven.

God is heilig. Wanneer wij bidden: ‘Uw Naam worde geheiligd’, bedoelen wij niet dat er iets aan Gods heiligheid moet worden toegevoegd. Hij heeft dat niet nodig.

Daarom zijn er mensen die voorstellen dat ‘Uw Naam worde geheiligd’ niet zozeer een gebed of verzoek is, maar een uitspraak van een feit. Het is alsof wij God prijzen en zeggen: ‘U bent heilig! Uw Koninkrijk komt! Uw wil geschiedt!’

Maar zo begrijpen de meeste taalkundigen deze woorden niet. Het is werkelijk een verzoek. Moge Uw Naam geheiligd worden. Maar God is al heilig.

Veel kerkvaders benadrukken daarom dat het gebed in werkelijkheid een gebed is dat wij heiliger worden. Wij behandelen Gods Naam als heilig door zelf God te gehoorzamen, Hem te dienen en Hem lief te hebben.

Een van de meest productieve predikers in de vroege kerk, de heilige Johannes Chrysostomus, zei in een van zijn preken over het Onze Vader:

Het gebed dat Gods Naam geheiligd wordt, sluit aan bij wat Jezus eerder heeft geleerd: ‘Laat uw licht zo schijnen voor de mensen, dat zij uw goede werken zien en uw Vader, Die in de hemelen is, verheerlijken.’ In feite zegt Hij: ‘Stel ons in staat zo zuiver te leven dat door ons allen U zullen verheerlijken.’ (Chrysostomus, *Het Evangelie van Mattheüs*, preek 19.4)

3. De wereld in

Ik denk dat deze missionaire nadruk van de heilige Johannes Chrysostomus juist is. Wij weten al dat God, onze liefdevolle Vader, heilig is. De Naam van God wordt geheiligd als wij een leven van liefde en gehoorzaamheid aan God leiden, en dat is inderdaad van het grootste belang.

Maar zowel in de wetten van Mozes als in de wetten van Jezus, in Zijn Bergrede, wordt duidelijk dat ons liefdevolle dienen van God erop gericht is dat de hele wereld God zal loven.

Israël werd door God geroepen om een licht onder de volken te zijn, zodat de hele wereld God zou leren kennen. En precies dat heeft Jezus ons opgedragen te doen. 'Laat uw licht zo schijnen voor de mensen, dat zij uw goede werken zien en uw Vader, Die in de hemelen is, verheerlijken.'

Moge God steeds meer verheerlijkt worden door onze woorden en daden.

Zo is het toch? Vreemd eigenlijk. Ik sta nog steeds achter alles wat ik tot nu toe heb gezegd, en ik hoop dat u het ermee eens bent. Wij moeten voor God leven, wij moeten God eren, wij moeten Zijn heilige Naam prijzen, wij moeten anderen uitnodigen om voor God te leven en Zijn heiligheid te eerbiedigen.

Maar ik begon met te zeggen dat het niet om mij of om ons gaat, maar het Onze Vader begint met drie verzoeken die over God gaan. Het gaat om 'Uw Naam', 'Uw Koninkrijk', 'Uw wil'. En het gebed luidt niet: Heere, help mij om Uw Naam heilig te maken, help mij om Uw Koninkrijk dichterbij te brengen, help mij om Uw wil te doen.

Als er iets is wat het Onze Vader ons duidelijk maakt, dan is het wel dat wij niet in staat zijn God te verheerlijken, Zijn Koninkrijk te bouwen of Zijn wil te doen. Wij vragen God dat Hij het doet!

Het was de taak van Israël om de heilige Naam van God onder de volken bekend te maken. En zij hebben daarin gefaald. Wij hebben dezelfde taak. En zijn wij daarin wel zo succesvol? We hoeven alleen maar te kijken naar de afschuwelijke onthullingen over kindermisbruik in de kerk wereldwijd, en we beseffen... Wij hebben er een verschrikkelijke puinhoop van gemaakt.

De Naam van God wordt gelasterd vanwege ons. Het is ons eigen gedrag dat God onteert.

Laten wij het Onze Vader zeker op onszelf toepassen. We kunnen daarin een opdracht zien om een oprecht leven te leiden en de Naam van God te eren.

Maar het Onze Vader is een gebed, geen morele les voor ons. Als er al een morele les voor ons in zit, dan is het deze: alleen wanneer God Zelf Zijn Naam grootmaakt, zal Hij door ons en door de volken worden geprezen.

'Heilige Vader, maak Uw ware identiteit bekend, zodat wij en de wereld U zullen erkennen en eren zoals U werkelijk bent. Heilig Uw Naam, die in de wereld wordt onteerd.'

En natuurlijk doen wij alles wat wij kunnen om de heilige Naam van God te verkondigen, door onze woorden en door ons leven. Maar we beseffen toch dat onze inspanningen zeer beperkt en zwak

zijn. Wij hebben God Zelf nodig om te handelen, om Zijn heerlijkheid aan ons en aan de wereld te openbaren.

Dat hebben wij nu nodig, maar ik denk dat het gebed werkelijk vooruitwijst naar de dag waarop God Zijn Naam op een definitieve en volmaakte manier op heel de aarde zal verheerlijken.

God heeft het eschatologische tijdperk al ingeluid. Door de grote daden van Jezus heeft God de heiligheid van Zijn Naam geopenbaard. En alleen als deel van Zijn gemeenschap, als mensen die samen met Jezus als onze Voorganger in het gebed het Onze Vader bidden, kunnen wij vandaag de Naam van God verheerlijken.

Eigenlijk is het bidden van het Onze Vader op zichzelf al onderdeel van dat proces waarin de Naam van God wordt geheiligd. Want wij spreken in de woorden die God ons heeft geleerd uit dat wij deel zijn van de gemeenschap van Jezus, dat God onze Vader is en dat wij verlangen dat Gods Naam in de hele wereld hooggehouden wordt.

Conclusie

En zo, tot besluit, wanneer wij bidden: 'Uw Naam worde geheiligd', laten wij dan zeker doen wat wij kunnen om God te prijzen. Dat heeft te maken met onze woorden van lofprijzing, maar nog meer met onze daden die God verheerlijken.

Maar terwijl wij alles doen wat wij kunnen, zijn wij ons er diep van bewust dat al onze inspanningen zo onvolmaakt zijn. Keer op keer falen wij erin werkelijk voor God te leven.

Maar juist daarom bidden wij: Heere, U moet Uw eigen Naam heiligen. U moet Uw Naam verheerlijken in ons leven en in de wereld.

Wij zijn volledig afhankelijk van U, onze Vader. Onze heilige Vader. Openbaar de grootheid van Uw Naam op heel de aarde.

+ In de Naam van de Vader en van de Zoon en van de Heilige Geest. Amen.